

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserter) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 29. avgusta 1902.

Politični oddelek.

Poljedelsko ministrstvo in deželnozborska obstrukcija.

Ko je katoliško-narodna stranka razbila deželni zbor in se je raznesel glas, da vsled tega izostanejo tiste podpore, ki jih je prebivalstvo pričakovalo od deželnega zbora, postavili so se katoliški poslanci in njih listi na kaj komodno stališče. Rekli so: četudi deželni zbor ni dovolil nikakih podpor, jih mora deželni odbor vendar deliti, a če ne bo podpor, niso tega krivi katoliški poslanci, ki so deželni zbor razgnali, ampak bodo krivi — liberalci!

Globokega občudovanja nad to logiko smo vzeli takrat v roke zakon, a prepričali smo se, da ta logika katoliških poslancev in njihovih listov, šepa na obeh nogah. Z zakonom v roki smo tedaj dokazali, da deželni zbor nima pooblastila dovoljevati podpor in da je njegova pravica glede dovoljevanja podpor omejena do skrajnosti.

Zdaj se je tudi ministrstvo izreklo v tem istem smislu in s tem zadalo katoliški obstrukciji smrtni udarec. Zgodilo se je to v konkretnem slučaju, namreč povodom vprašanja deželnega odbora glede uravnave Mirne.

Kakor znano, je uravnava Mirne jedno največjih in najvažnejših melioracijskih del v naši deželi. Že sedaj veljajo ta dela nad četrt milijona kron. Stroški se poravnavajo iz državnih in deželnih prispevkov, ter iz prispevka interesentov. Ker deželni zbor vsled katoliške obstrukcije ni mogel dovoliti deželnega prispevka, na drugi strani pa se je bati ogromne škode, ako se dela ustavijo, se je deželni odbor obrnil do ministrstva z vprašanjem, če je isto pripravljeno izplačati državni prispevek, na kar bi deželni odbor

izplačal na svojo odgovornost deželni prispevek, četudi ga deželni zbor ni dovolil.

A kaj je odgovorilo ministrstvo na to vprašanje deželnega odbora? Odpisalo je, da državnega prispevka za uravnavo Mirne ne izplača, tudi če izplača deželni odbor deželni prispevek, ker mora deželni prispevek dovoliti deželni zbor. Dostavilo je pa, da je pripravljeno sklicati deželni zbor, ako prevzame deželni odbor jamstvo za mirno zborovanje.

S tem odpisom je ministrstvo potrdilo, da po njegovem prepričanju deželni odbor ni opravičen dovoljevati podpor, če jih ni sklenil deželni zbor. Zajedno pa izhaja iz tega dopisa, da država sploh ne izplača običajnega prispevka za melioracije, tako da mora vse zastati, na neizmerno škodo vsega prebivalstva in cele dežele.

S to odločno je ministrstvo, kakor smo že rekli, zadalo obstrukciji smrtni udarec, kajti, če izostanejo vse podpore, če izostanejo državni prispevki za različna melioracijska dela, če se ustavijo vsa dela, pride lahko do revolucije proti klerikalni stranki.

To uvidevajo tudi katoliški poslanci in začeli so se že umikati. Zadnje dni je „Slovenec“ naznanil, da želi njegova stranka, naj se skliče deželni odbor ad hoc a na dnevni red naj se postavijo samo uravnava Mirne in podobne zadeve, to se pravi, tiste zadeve, radi katerih se katoliški poslanci boje svojih volilcev. To „željo“ katoliških poslancev je rodil seveda zgoraj omenjeni ministrski dopis.

No, neki napredek je že opaziti. Prej so katoliški poslanci in katoliški listi neprestano in v vseh mogočih variacijah naznanjali, da sploh ne dopuste deželnega zbora zborovati, dokler se ne ugotovi njihovim zahtevam. Zdaj so že toliko odnehali, da sami „žele“, naj se skliče deželni zbor, da reši razne važne zadeve, čeprav se ni

ugodilo nobeni zahtevi katoliške stranke. Mislimo pa, da bo morala stranka še bolj odnehati. Sklicati deželni zbor samo v namen, da bi rešil katoliške poslance iz stiske, bi bilo nezmislno. Kakor „žele“ katoliški poslanci, da naj deželni zbor reši, kar je v prid njihovim volilcem, tako žele drugi poslanci, da se reši, kakor je v prid njihovim volilcem. V to pač ne bodo privolili, da bi se pomagalo katoliškim poslancem, vse druge zadeve pa bi ostale nerešene. Ako hočejo katoliški poslanci, da naj se rešijo zadeve, na katerih je njim ležeče, naj odnehajo od obstrukcije in vse bo v redu. To pa se gotovo ne zgodi, da bi bil deželni zbor sklican samo za rešitev katoliškim poslancem potrebnih zadev, prošnje iz naprednih krogov pa bi ostale nerešene, tako da bi katoliški poslanci imeli za svojo obstrukcijo še nagrado, napredno prebivalstvo pa bi bilo kaznovano.

Izseljevanje v Ameriko.

„Amerikanski Slovenec“ je prinesel pred kratkim jako zanimiv članek o naseljevanju evropskih emigrantov v Ameriki. Ker se to tiče tudi nas Slovencev, se nam zdi primerno, da ponatisnemo ta izvajanja.

„Amerikanski Slovenec“ piše:

„V minolem fiskalnem letu je dospelo v Združene države vsega skupaj 645.743 novih naseljencev, to je skoro dve tretjini milijona. Dvajset let že ni došlo tako lepo število naseljencev. Cela zgodovina amerikanskega naseljevanja bilježi dve večji številki. Leti 1881 in 1883 sta donesli večje število naseljencev, marveč 669.431 ljudij.

Stara skušnja, da se namreč ne da naseljevanje s postavnimi pripomočki prav nič uravnati, se je zopet enkrat dobro obnesla. Naseljevanje se samo iz sebe in za sebe uravnava in se prilagodi razmeram, kakoršne so. Množina naseljencev pride, kadar jo rabimo. Čim več jih rabimo, temveč jih pride. In rabimo jih tedaj, kadar jim zamoremo dati dela. Čim manj pa bo dela, tem manjši bo tudi naval novih naseljencev.

Tako je na pr. naseljevanje v letu po finančnem polomu takoj upadlo za 40 odstotkov. V fiskalnem letu 1894 je presezalo število novodošlecev še 500.000, naslednje leto pa je padlo na 300.000. V slabih trgovskih letih 1897—98 je to število novih naseljencev začelo zopet naraščati in je stopnjevalo po naslednjem redu: leta 1899—311.710, leta 1900—448.572, leta 1900—487.918 naseljencev. — Nekako isto razmerje je bilo po polomu leta 1873. V enem letu je tedaj padlo naseljevanje od 460.000 na 313.000 in je potem redno padalo tako, da je došlo l. 1878, samo 130.000 naseljencev v Združene države. Ko je pa potem zopet

tako nagloma vzcvetelo blagostanje dežele, se je zopet grozovito pomnožilo število novih naseljencev.

V prejšnjih letih je bilo med izseljenci največ Nemcev in Skandinavcev, zdaj pa je teh med novodošleci jako malo, pač pa so v pretežni večini Slovani in Italijani. Zlasti avstrijskih Slovanov je tretjina vseh evropskih naseljencev. Koliko izseljencev so dale v zadnjih 15. letih Nemčija, Avstro Ogrska, Rusija in Italija, je najbolj razvidno iz naslednje tabele:

L e t o	Nemčija	Avstro-Ogrska	Rusija	Italija
1887	106.865	40.265	30.766	47.622
1888	109.747	45.811	38.487	51.558
1889	99.538	34.174	33.916	25.907
1890	92.427	56.199	35.598	52.003
1891	113.525	71.042	47.426	76.655
1892	130.758	80.135	84.393	62.127
1893	96.391	59.633	43.828	71.916
1894	59.386	37.505	38.094	43.967
1895	36.351	43.462	34.490	36.961
1896	31.885	65.103	51.445	68.060
1897	22.530	33.031	25.836	50.431
1898	17.111	39.797	29.898	58.613
1899	17.476	62.491	60.982	77.419
1900	18.507	114.848	90.898	100.135
1901	21.651	113.300	85.257	135.996
1902	28.304	171.289	107.347	178.365

Iz Italije in Avstro Ogrske je došlo 70 odstotkov vseh naseljencev; pred 15. leti pa jih je bilo iz teh dežel komaj 23 odstotkov. Iz tega se pa da spoznati, v katerih evropskih državah se sedaj ljudem najslabše godi“.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Tudi najnovejše konference, ki so se vršile mej cislitvanskimi in mej ogrskimi ministri te dni na Dunaju zastran nagodbe, še niso prinesle zjedinenja in listi poročajo zopet klavrnejše o položaju. Vender prevladuje mnenje, da težava ne tiči toliko v tem, ker se obe ministrstvi še nista zjedini, kakor v tem, da vlada ni na čistem s Čehi. Zadnje dni je bil podpredsednik mladočeškega kluba dr. Stránský pri ministrskem predsedniku Körberju in je prišel do spoznanja, da Čehi od te vlade nimajo ničesar pričakovati. Malo dni poprej je dr. Stránský imel političen shod, na katerem se je izrekel za to, da naj Čehi rajši zahtevajo od vlade univerzo v Brnu, kakor pa češki notraji uradni jezik, ker je univerza za narod večjega pomena, a če bi se Nemci uprli zahtevi po univerzi, naj Čehi začno proti nagodbi obstrukcijo. To je dalo češkim listom povod, da obširno razpravljajo o eventualnosti obstrukcije. Mladočeški listi se odločno za to, da češki poslanci obstruirajo nagodbo, staročeški listi pa svare pred obstrukcijo, češ, če pade tudi Körber, novo ministrstvo ne bo uzeto izmed nasprotnikov nagodbe, nagodba pa se na vsak način uveljavi, bodisi s parlamentom ali brez parlamenta. V tem smislu se je izrekel tudi neki češki veleposestnik, ki je mnenja da v slučaju, ako bi ne bilo mogoče, rešiti nagodbo parlamentarnim potom, se ne porabi § 14. nego se poseže globlje. To pač pomeni, da v tem slučaju pride do premembe ustave.